

Postmottak KD

Endringer i statsborgerloven mv. Domstolsbehandling av saker om tilbakekall av statsborgerskap

Utdanningsforbundet er en fagforening og en profesjonsorganisasjon for lærere. Når vi svarer på høringer om statsrettslige tema, slik som her, er det i hovedsak fordi vi kan se eventuelle konsekvenser for barn- og unges velferd og rettigheter. Vi vil også kunne ha synspunkter dersom det statsrettslige får betydning for fagforeningsvirksomhet og arbeidstakerrettigheter, eller generelle menneskerettslige problemstillinger. På denne bakgrunn vil Utdanningsforbundet kun omtale et par problemstillinger i høringsnotatet.

Om forslagene til lovendringer:

Domstolsbehandling vs alternativ forvaltningsavgjørelse

Det å inneha et gitt statsborgerskap er personlig og betyr mye for hver enkelt. Det sier noe om tilhørighet og trygghet, gir rettigheter til å reise fra landet og komme tilbake. Ikke minst vil det å ha norsk statsborgerskap bety å ha fulle politiske rettigheter, la seg velge ved valg og selv kunne avgi stemmeseddel ved Stortingsvalg. Det siste betyr at man bidrar på demokratisk vis til å forme det samfunnet man lever i. Det å bli innvilget statsborgerskap er et tegn på tillit. Det norske samfunnet er kjennetegnet ved stor grad av tillit mellom mennesker og tillit mellom myndigheter og innbyggerne.

Denne høringen omhandler en fundamental side ved statsborgerskapet, nemlig muligheten av å bli fratatt dette. Under henvisning til betydningen av å inneha statsborgerskap og den nasjonale tilhørigheten det innebærer, mener vi det er grunnleggende viktig at den som står i fare for å miste sitt statsborgerskap, må bli ivaretatt med høy grad av rettsikkerhet. Det må bety at i de relativt få sakene dette gjelder, må domstolsprøving med mulighet for kontradiksjon og det å la seg representere ved advokat være standarden.

Endringer i statsborgerloven om rett til fri sakførsel og fritak for rettsgebyr uten behovsprøving

Saker om tilbakekalling av statsborgerskap er av en slik alvorlighetsgrad og røkkes ved helt fundamental identitetsforståelse og rettigheter knyttet til det å være menneske og samfunnsborger, at vi mener det er grunnlag for å innfri retten til advokatbistand uten

omkostninger for den enkelte. Det å eventuelt bli fradømt sitt statsborgerskap setter en i en svært sårbar situasjon og betydningen av å få sin sak ivaretatt av juridisk ekspertise er uvurderlig. Mest sannsynlig vil slike saker gjelde personer med en svakere tilknytning til landet enn gjennomsnittsborgeren, ofte med opplevelser knyttet til en eller annen form for migrasjon, kanskje flukt og antakelig derav også i en svakere økonomisk situasjon enn gjennomsnittsborgeren.

For Norge må det også være viktig at beslutninger om å frata noen statsborgerskap er fattet på et best mulig juridisk grunnlag og at den det gjelder har fått sin rettssikkerhet ivaretatt med full kontradiksjon.

Utdanningsforbundet går derfor inn for forslaget om å tilby fri rettshjelp i denne type saker.

Statsborgerloven § 26 om barns og barnebarns situasjon

Gjeldende rett om at barn automatisk mister norsk statsborgerskap om foreldrene fradømmes sitt, er urimelig. Barn født og oppvokst i Norge, kjenner ingen annen nasjonal tilhørighet enn den norske. Utdanningsforbundet støtter derfor at det gjøres endringer i statsborgerloven § 26 med hensyn til barns rettigheter, og viser slik departementet gjør til GrL § 104 om respekt for barnets menneskeverd, barns beste-vurderinger slik FNs barnekomité omtaler den som et 'trefoldig konsept' (en materiell rettighet, et tolkningsprinsipp og en prosessuell regel). Barnets mening skal lyttes til og deres personlige integritet skal vernes og bevares.

I lovforslagets nye tredje ledd åpnes det likevel for at barn kan miste sitt statsborgerskap til tross for hovedregelen i første punkt, som sier at om foreldrenes statsborgerskap tilbakekalles, så skal ikke dette gjelde barna. I prinsippet mener vi at barn *ikke* skal kunne fratras sitt statsborgerskap fordi foreldrene fratras sitt. Vi har problemer med å se i hvilke tilfeller dette likevel kan være rimelig i henhold til loven. Vi forutsetter at 'barns beste' uansett må ligge til grunn for de vurderinger som gjøres før man fratrar et barn statsborgerskapet. Siste ledd i paragrafen sikrer mot statsløshet i slike tilfeller.

Stortinget har dessuten vedtatt sist måned å tillate dobbelt statsborgerskap. Den nye regelen vil gjelde ett år fram i tid, men også de som har blitt fratatt sitt tidligere statsborgerskap etter gamle/någjeldende regler, skal kunne få det tilbake. Det er betryggende.

Med vennlig hilsen

Ruth-Line Meyer Walle-Hansen
seksjonsleder

Anne Kathrine Blyverket
Seniorrådgiver

